

Lisa

Det var tyst. Alldeles tyst. Lisa hade legat vaken en stund. Himlen var lilagrå. Fyra kanske. En bil, en taxi närmade sig. Lisa kunde följa det trygga ljudet. Några hade väl varit på fest. Parfym, lite ömma stortår, fras av finkläder, bröstet fyllt av intryck. Bildörrar, dämpade ljud. Skratt som pärlor, pärlhalsband, pärlor... Hon höll på att somna om, ville hålla sig vaken. Blickstillta.

Det var tyst. Han rörde sig i sängen bredvid. Nej inte än, inte än. Om jag går upp. Kaffe. Så tyst. Så tyst.

Lisa hade sovit två och sedan tre timmar i natt, som vanligt.

Det kom en liten lättnad, en tillförsikt, vid köksbordet. Tidslöst, kravlöst. Som en liten lyckokänsla på besök i bröstet.

Det var ju idag det var baddräktsrea. Lisa hade spanat in en i somras och hoppades att den kunde få finans kvar. September var här, vattnet fortfarande varmt. Tänk att få glida ut, att omslutas iklädd den där rödglänsande.

- ”Mamma.Maaammaa”.

Det var bara att gå. Om hon väntade blev det värre. Och grannarna.

- ”Lilla gubben, lilla, lilla vän”. Oskar måste bytas, blöjan var full. Lakanen geggiga. Tvätta, torka, torka, tvätta igen. Ny torr blöja. Klapp i stjärten. Skönt.

- ”Mamma”. – ”Ja, ja” svarade Lisa automatiskt. Varför sov han inte en hel natt någongång ? Lisa var nöjd för den korta stunden i köket. Att ha hunnit vakna, inte bli väckt, vimmelkantig. Att Oskar inte hunnit kleta ner sig.

Affären öppnade väl inte förrän klockan halv tio. Klockan var 7.32. Om hon skulle passa på att tvätta medan Oskar fick vällingen. Det där med välling i flaskan till frukost i sängen, den idén var hon särskilt nöjd med. Det gällde att vara uppfinningsrik.

Det var svårare att få tvättid allt eftersom de gamla i huset försvunnit och ersatts av unga familjer. Lisa försökte tänka på de som jobbade, tvättade på dagen eller som nu tidigt på morgonen. Nu är jag inte i vägen. Hon samlade ihop de kletiga lakanen och lite från i veckan, bara vitt.

Hon passade på att ta med komihåglappen till Konsum.

Den gamla kundvagnen var Lisa speciellt stolt över. Den hade legat ute på backen, var lite skev på vänster fram. Det stod Viking line på handtaget. Hon hade den i hallen. I med lakan och tvättmedel. – ”Jag går bara till tvättstugan Oskar, kommer alldeles strax”. Han brydde sig föga, hon fick en snorkling från vällingflaskan till svar. En så kort stund, det gick bra.

Mitt vikingaskepp tänkte Lisa och dundrade in i tvättstugan. Hon hade märkt att tvätt på finprogram gick snabbast, hon tvättade bara en omgång i taget. Mest lakan, det gick inte åt så mycket annat. Smått tvättade hon för hand uppe i lägenheten.

24 minuter. Perfekt att gå till Konsum. Få se, bröd, kaviar, köttfärs och mjölk.

Affären låg i samma kvarter, några portar bort, det var skönt. Den var omgjord sedan i somras, till en jouraffär, allt hade blivit mycket dyrare, färdiga rätter, färre råvaror. Men de

hade öppet längre. Lisa kände bara lite stress för Oskar, hon var van att göra den här rundan, men det blev värre om det var kö. Då kom magontet, yrseln och illasmaken i munnen. Men nu var det nästan tomt och den unga killen i kassan. Lisa älskade att försöka få honom att le.

Tillbaka till tvättstugan, nu måste hon upp snabbt. Klockan var 8.24.

Centrifugera lakan, runt, runt.

Tänk att fastna i centrifugen med sjalen, som Isadora Duncan, i sin älskades sportbil, sjalen runt bakhjulet, runt, runt i farten, strypt i ett pärlande skratt. Runt, runt, inte svimma, inte här.

Oskar. Kom igen nu Lisa, här gäller det att sätta fart om det ska bli någon baddräkt.

Undrar just om Isadora hade en sån där snygg rödglänsande. Om jag låter lakanen torka uppe, så slipper jag passa, då är jag klar här.

Upp med Viking line laddad med blöta lakan och konsumkasse.

Om jag går direkt, tänk om jag, hoppas han sover, om jag tar bussen, om jag går direkt.

Klockan är 8.57.

Oskar sov tungt. Inte sedan i våras hade Lisa varit på stan ensam. Det går fort, jag vet ju precis vad jag vill ha. Kappa, väska, frukost fick bli sedan. Förbjudet, farligt, dumdristigt. Bråttom i benen. Kolla alla plattor och en gång till. Låsa tyst, tyst.

Åh äventyr, bussen ner på stan. Det var morgontyst, lördag. Luften glasklar, lite kallt kring näsborrarna. Öppen jord. Höstsolen värmdes förstrött Lisas rygg, som en stilla smekning. Om en timme måste jag vara tillbaka, glömde klockan. Det finns inga klockor kvar på stan. Ingen har väl tid att sköta dem. Lisa var nöjd med vitsen. På kvicka ben, bakvägen upp på Brunkeberg.

Den hängde kvar i fönstret ! Andtruten, pekande som ett barn. Expediten måste skratta.

- "Vill du prova ?" – "Nej, jag hinner inte". – "Oj då !" sa expediten och vände lite tvärt på klacken. Hon kanske tänker att det blir besvär om jag inte provar och vill byta, tänkte Lisa.

- "Jo tack, jag provar". Baddräkten hjälpte till lite här och där. Huden hade ännu inte hunnit att bli riktigt vinterblek. Lisa kände sig fin. Expediten gav ett uppskattande ögonkast. Vad det värmdes. Vad det kändes länge sedan. – "Du är vår första kund på rean, om du vill får du den här sjalen med i priset, titta du kan svepa den runt höfterna, runt halsen". Varma färger i orange och rosa, sprakade förbi. Vad det här är roligt. Vad är klockan ? Hem, herregud jag måste hem. – "Får jag behålla den på ?". Förtrollningen var bruten.

Det glatta tyget gled mot jumpern, klibbade mot kroppen. Dubbelt syndigt. Kära buss, kom nu, kom. Inte kan det ha gått en timme.

Lisa mötte en granne, en medelålders kvinna med hund, vid hissen. Jycken morrade och kvinnan tycktes stirra dömande. Lisa fick plötsligt lust att förklara. Det måste vara inbillning. Godegud, måtte det inte ha hänt någonting.

Ett kvidande hördes, det var värre än ett skrik. Oskar låg på golvet, i bara blöjorna. Lampladdan var virad runt benen. Lampan utan skärm, låg och lyste bland sängkläderna.

Han var kall. Herregud. Han kved. Lisa drog av sig kappan och kläderna. Stod där skräckslagen i den rödglänsande. – ”Lilla, lilla Oskar, det ordnar sig”. Hon fick loss sladden. Ordnade till isängen. – ”Mamma, maaamma”. – ”Din mamma är död sen länge Oskar”. När hon var rädd och trött kunde denna sanning undslippa henne. – ”Hon är död”. Hon skämdes lika fort. – ”Förlåt kära du, förlåt”. – ”Mamma” härmade Oskar. Hon fick upp honom sittande, sedan ett grabbatag. Skäggstubben rev henne på axeln. Åh hej. De kom upp i sängen i en slags gemensam kullerbytta i blöjor och baddräkt. Lisa övermannades av ett skratt, som ett jordskalv genom kroppen, ut genom armarna och benen, som en hysterisk orgasm, blev lealös, liggande med Oskars kropp lindad runt sin. – ”Lisa sa Oskar, alldeles vanligt och varmt. De somnade i en gammelmansomfamning. Klockan var 11.21.

Veckorna gick. Det blev riktig höst. Kallt om anklarna. Lisa skötte Oskar. Det hade aldrig blivit några barn. Det hade varit de två och kolonilotten i Åkersberga. Där hade de njutit pension, soldagar i sommarklänning med grannarna. Oskar hade börjat med att dra sig undan, kanske för tio år sedan. Han fick kort stubin. Lisa märkte att minnet började svikta. Han skarvade och låtsades som ingenting. En gång hittade hon posten i frysen, gamla obetalda räkningar. Det gick ganska fort. Förra sommaren hade de varit ute vid kolonin. En gång. Med rullstol. Men Oskar ville hem, skruvade sig i stolen, sörjde kanske, men skämdes säkert mer. – ”Antingen vill jag leva, eller också får det vara” hade varit Oskars valspråk. Nu var han utan.

Lisa vågade sig ner till Konsum ett par dagar i veckan. Coop forum hette det visst. Johan i kassan hade slutat, skulle visst läsa litteratur i Umeå med flickvännen. Nu satt en rundkindad tös där med mycket smink och kalla blickar. Tuggummi. Lisa lyckades aldrig få henne att le. Hon hörde ofta stänkande protester bakom sig i kön, unga mammor med jättevägnar. Fort, fort skulle det gå. Hon hade velat ut till stugan, sett till för vintern, men Karlssons hade lovat hjälpa, titta till. Svårt att be om hjälp. Som hemtjänst. De ville pröva en gång från sjukhuset, efter den där natten då Oskar hade fallit ute, vilse i backarna. Glömt bort sig. De skulle duscha Oskar, det tog emot, två besök per vecka. Lisa som aldrig varit utomlands, fick hela världen hem till sig. Men Oskar blev nervös. Hyper. Skämdes stoltheten ur kroppen, blev liten som en sparv. Och Lisa städade och putsade varje gång de skulle komma. Allt blev liksom upp och ner. Lisa ville inte tyckt bli synd om. Det här var hennes liv. Det här var hennes löfte. I nöd och lust. Nu var det nöd. Punkt, slut.

ntern kom. Bad om ursäkt för sin fulhet och skylde sin råa nakenhet med tunna slöjor snö. Julen blev vacker.

Lisa matade. Skinka och sillsallat med röd servett. Hon hade hängt några julkulor i fikusen. Man måste vara fiffig. De låg bredvid varann och tittade i taket. – ”Nu är det jul igen” sa Lisa. Och Oskar fes.

En februarinatt, vaknar Lisa. Oskar kvider länge, djupt. Som ett skadat djur. Lisa förstår. Hon bara håller, famnar, sjunger, vaggar. Lilla, lilla vän. Tänk om du fick sluta. Tanken växer till en önskan, förbjudet. Har knappt vågat tänka. Irritation ibland, men aldrig hela tanken ut. I mörkret värker längtan ut. Håller honom allt innerligare. En märklig otrohet. De somnar.

Vinterveckor, inte mycket att orda om. Korsord. Gröt med sylt, går bra. Potatismos.

Nu var Oskar allt mer fjärran. Väntan. Som att gå i ett kallt landskap utan färger. Bara skelett. Långt därute lever livet. Här har klockan stannat.

I mars, den tid då jorden öppnar sig för solen, sträcker på sig, luktar mylla, vill bli befruktad, ändras Oskars andetag. Som om han lyssnar. Ögonen försvinner upp i pannan. Han tittar på minnes – TV, tänker Lisa. Hon känner alla tecken. Har sett det förr. Näsan förlorar färg och blir allt vassare. Kall om fingrarna. Hon lyfter på täckena, i smyg. Oskar förvandlas till sten, är inte Oskar längre, marmorben.

Sakta, sakta, timme för timme. Längre och längre mellan andetag. Lisa löser korsord vid sängen. Fuktar torra läppar.

På kvällen kryper hon upp och värmer honom. Magen tätt intill. Lisa berättar gamla minnen. Ungdom. Hur hon tyckte om hans stora händer runt sitt huvud. Blick i blick. Jag älskar dig. Oskar lyssnar med hela kroppen. De är ett.

När silversträngen bryts och Oskar sugts iväg, får Lisa hålla i sig, för att inte följa med, upp genom taket, ut i rymderna.
Nu är det slut.

Det är så tyst. Så tyst.

Om du träffar Lisa i konsumkön eller vid hissen.

Ge det varmaste leende du har, håll upp dörren och lyft på hatten.

Det finns nog många som kan skämmas i vårt långa land, men inte Lisa. Hon har ingen egen fallskärm, men håller tålmodigt upp den för oss andra, utan OB tillägg.

I nöd och lust.

Hur det ska gå för oss när vi blir gamla, utan Lisa... Alla vi singlar. Alla vi med plötsligt nödbedda makar. Vi med alla högskolor och kurser. Vi som vet hur alltgår till. Att få en guldklocka, blir saga blott. Själv slutade Lisa skolan och blev produktiv efter konfirmation i sjätte klass (som nästan alla andra). Hon jobbade på Konsum faktiskt, sista tjugo åren utav femtiofem års arbetsliv. Vi är bördan. Lisa bär.

Men just nu lyfter hon, på väg till värmen, med sin väska. Så om du ser en så där lagom mullig tant i röd bikini, dansande i solen, slängande en sjal mot himlen,

lyft på hatten .